

ת"פ (ירושלים) 8289-07-22 - מדינת ישראל נ' מעין איתן שפיץ

ת"פ (ירושלים) 8289-07-22 - מדינת ישראל נ' מעין איתן שפיץ ע"י שלום ירושלים

ת"פ (ירושלים) 8289-07-22

מדינת ישראל

נגד

מעין איתן שפיץ ע"י

ב"כ עו"ד ארז בר צבי

בית משפט השלום בירושלים

[21.05.2025]

כבוד השופט ארנון איתן

החלטה

בפני בקשה לביטול כתב אישום מטעמים של הגנה מן הצדק מכוח הוראות סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב - 1982 (להלן: "חסד"פ");

הרקע להגשת הבקשה:

- ביום 5.7.22 הוגש כנגד הנאשם כתב האישום נשוא הליך זה בו הוא מואשם בעבירות של איומים עפ"י סעיף 192 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין") ועבירה של תקיפה סתם עפ"י סעיף 379 לחוק העונשין.
- עפ"י המתואר בכתב האישום ביום 30.5.21 בשעה 02:00 או בסמוך, נסע הנאשם יחד עם ארבעה אחרים ברכב מסוג סיאט איבזה בכביש 60 מכיוון ים-המלח לכיוון ירושלים. באותן נסיבות נהג אדם אחר, שזהותו אינה ידועה למאשימה (להלן: "האחר") ברכב מסוג מאזדה, והסיע ברכב אחרים שזהותם ידועה למאשימה.
- בעודם נוסעים בדרך, התפתח "סכסוך" אודות הנהיגה והשימוש בדרך.
- על רקע המתואר, עצר יהודה שבו שנהג ברכב האיביזה במחסום מצוקי דרגות באופן שמנע מרכב המאזדה לעבור במחסום. בשלב זה יצא הנאשם מהרכב, שלף אקדח פלפל הדומה במראהו לאקדח נשק אמיתי, ניגש לרכב המאזדה, תפס בידו האחת את צווארו של האחר, ובידו השנייה הצמיד את האקדח לצווארו ואמר לו: "תרד יא בן זונה". את האירוע הפסיקו החיילות במקום שצעקו לנאשם לעזוב את האחר, והרחיקו את הנאשם ממנו. תמצית טיעוני ההגנה:
- ביום 18.8.23 הוגשה על ידי ההגנה בקשה לביטול כתב האישום מהטעם של סעד מן הצדק. לטענת ב"כ הנאשם, כתב האישום מנוסח באופן מטעה מתוך מטרה להסתיר עובדות מהותיות מביהמ"ש. לדידו, כתב האישום נוסח באופן שמסתיר את מחדלי החקירה החמורים הקיימים בתיק, אשר יש בהם כדי לפגוע בהגנת הנאשם, באופן הנוגד עקרונות של צדק והגינות המשפטית. עיקר טענותיו הם כלהלן:

א. הסנגור הפנה לכך שבסעיף 2 לכתב האישום נטען, כי זהותו של הנהג ברכב האחר אינה ידועה. ואולם לדבריו, נהג הרכב האחר הוא המתלונן העיקרי בתיק וזהותו ידועה למאשימה, והעבירות הנטענות בכתב האישום בוצעו לכאורה כלפיו. כך גם באשר ליושבי הרכב האחר, אשר אין חולק כי זהותם ידועה. כולם מסרו עדות במשטרה, אך הם לא צורפו כעדים מטעם תביעה.

ב. לדברי הסנגור, הסיבה לכך היא הסתרת העובדה, כי נהג הרכב האחר הינו עבריין מדופלם אשר נוהג להתחזות לאחרים, ואף נהג ללא רישיון נהיגה במועד האירוע וסיכן באופן ממשי את הנאשם ויושבי רכבו. עוד ציין, כי יתר יושבי הרכב האחר, הם בבחינת שותפים לדבר עבירה. הוסף, כי ברכב האחר במועד האירוע נכחו: אברהים אבו נאב, סמייה אבו נאב, סמאח אבו נאב, מוחמד אבו נאב, ומג'ד אבו נאב. יושבי הרכב כולם (לרבות אברהים) מסרו, כי אברהים הוא שנהג ברכב. כמו כן, איש מיושבי הרכב, לרבות הנהג עצמו, אינו מזכיר בעדותו את התקיפה הנטענת בכתב האישום.

ג. צוין, כי ביום 11.7.23 הגיע מר זכריה אבו נאב לחקירה תחת אזהרה במסגרת תיק זה. מר זכריה לא נמנה על יושבי הרכב האחר אך נחקר בחשד שהוא זה שנהג ברכב ואף מסר עדות במשטרה תחת שמו של אברהים, תוך שהוא מתחזה אליו במסירת הודעתו. בהמשך החקירה הודה זכריה כי הוא התחזה לאברהים בעבר אך הכחיש את מעורבותו במקרה נשוא כתב האישום. לדברי הסנגור, חקירתו של זכריה הסתיימה בהכחשתו ומבלי שנערך בירור מעמיק. עוד צוין, כי בתיק אין כל מזכר או מסמך המעיד על מעשה ההתחזות למעט חקירתו של מר זכריה. לדברי הסנגור, מזכרים אודות הבירור שערך החוקר נעלמו מתיק החקירה או לא נערכו כלל, ואברהים אבו נאב "האמיתי" לא הוזמן לחקירה ולא נגבתה ממנו הודעה.

ד. עוד ציין, כי יושבי הרכב מאחור (שאת שמם המאשימה לא ציינה בכתב האישום) מסרו כי הנהג הוא אברהים כך שאף הם שותפים לכך שהתחזה, וכן לעבירה נוספת של הפרעה לשוטר בה הוחשד, אך הם לא נחקרו בעניין זה. ה. הסנגור ציין, כי הנאשם מסר שנהג הרכב האחר נהג באופן פרוץ וסיכן את חייו ויושבי רכבו באופן משמעותי בכך שניסה בכוונה לפגוע עם רכבו ברכב בו ישב הנאשם. לדבריו, כשהגיע למחסום הצבאי הוא נחסם רכבו של המתלונן תוך מתן הוראה שימתין עד אשר יגיעו כוחות הביטחון. טענה זו מעלה לדבריו שני טיעונים משפטיים: הגנה עצמית.

· עיכוב אדם מכוח סמכות בדין לעכב אדם שעבר עבירה בפני אזרח עד להגעת כוחות ביטחון.

6. לדברי הסנגור, אופן התנהלות היחידה החוקרת אשר לא חקרה את זהות נהג הרכב האחר עד תום ולא זימנה את מר אברהים למסירת עדות, גרמה נזק בלתי הפיך להגנת הנאשם, עד כדי עיוות דין של ממש, בעוד שהדרך העיקרית של הנאשם להתגונן מהאישום נגדו היא על ידי חקירת נהג הרכב האחר אשר נטען כי האיום והאלימות הופנו כלפיו, בעוד שזה עצמו אינו טוען כי הופנתה כלפיו אלימות. תגובת המאשימה:

7. בתגובתה ציינה המאשימה, כי הבקשה אינה מגלה עילה משפטית המצדיקה את ביטול האישום, מכוח עילת "הגנה מן הצדק". לדבריה, סיפור המעשה מורכב משני חלקים, כאשר בחלק הראשון התרחש "סכסוך דרך" בין שני כלי - הרכב, בעוד שכל צד סבר שהאחר נהג בפראות. עוד ציינה המאשימה, כי אין חולק שהנאשם הוא שיצר קשר עם המשטרה וכוחות הביטחון ודיווח על נהיגה פרועה של הרכב האחר, אך לדבריה חלק זה של האירוע אינו כלול בכתב האישום מהטעמים הבאים:

א. גרסאות יושבי הרכב האחר היו שונות מגרסת הנאשם.

- ב. אכן זהות נהג הרכב האחר אינה ידועה למאשימה, שכן היא לא הצליחה לברר את זהות האדם שנחקר במשטרה ביום האירוע- בשם "אברהם אבו נאב" וקיים חשד ממשי כי מדובר באדם שהתחזה לו (זכריה אבו נאב).
8. לאחר האירוע כשהרכבים הגיעו למחסום הצבאי ולעיני חיילות (וחיילים אותם הזעיק הנאשם) נחסם כלי- הרכב האחר, כאשר הנאשם מוציא חפץ חד הנחזה להיות אקדח, ניגש לעבר הרכב האחר והצמיד את "האקדח" לצווארו של האדם שנהג ברכב האחר.
9. אירוע זה מהווה איום ברור לפי כל דין, בלא קשר לזהות המתלונן, ואף עלול היה לגרום לירי מצד כוחות הביטחון, ובנסיבות אלו אינו עומד באף לא אחד מתנאי הסף של הגנה עצמית.
10. לדעת המאשימה, יש לדחות את הבקשה על מנת שלא כל אדם שטוען שאחר סיכן את חייו בכביש יחל לנהל מרדפים חמושים אחרי אותו אדם שעשוי גם הוא להרגיש מאוים ולשלוף את כלי נשקו בתגובה. אירועים מעין אלה עלולים אף לפגוע באזרחים בלתי מעורבים, ומאחר וכוחות הביטחון היו בזירה, קל וחומר כשהדבר אינו נדרש. דיון ומסקנות:
11. כידוע, דוקטרינת ההגנה מן הצדק נקלטה למשפט הישראלי לראשונה בפסה"ד בע"פ 2910/94 ארנסט יפת ואח' נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (1996) אז הכיר בית המשפט בסמכותו של בית המשפט לעכב או לבטל הליך פלילי, ככל ומצא שיש בניהול ההליך כדי להוביל לפגיעה בחוש הצדק וההגנות וככל ולא תינתן האפשרות להעניק לנאשם משפט הוגן, בגין מעשיה הנפסדים של הרשות. בפסה"ד נקבע, כי המבחן שיש לאמצו הוא מבחן "ההתנהגות הבלתי נסבלת של הרשות" שיש בה משום רדיפה, דיכוי והתעמרות בנאשם באופן שהדעת אינה יכולה לסבול. בית המשפט ציין כי מבחן זה יחול במקרים נדירים וחריגים ביותר ואין המדובר בטענה שניתן להעלותה באופן שגרתי.
12. לאחר קליטתה הראשונית של הדוקטרינה לפסיקת ביהמ"ש המשיכה זו להתפתח בפסיקת בתי המשפט כטענת ההגנה הפסיקתית. פס"ד משמעותי שניתן בעניינה היה בע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' ד"ר איתמר בורביץ [פורסם בנבו] (2005), בו שב בית המשפט על הקביעה שמטרת ההגנה היא עשיית צדק עם הנאשם, ולא עשיית חשבון עם הרשות בגין מעשיה הנפסדים.
13. בית המשפט הניח בהלכת בורביץ מבחן תלת שלבי לבחינה האם יש להיעתר לבקשת ביטול כתב האישום: א. בשלב הראשון יזהה בית המשפט את הפגמים שנפלו בהליך ויקבע את עוצמתם, במנותק משאלת אשמו של הנאשם.
- ב. בשלב השני יבחן בית המשפט האם חרף הפגמים שנפלו בהליך, יש בקיומו של ההליך כדי לפגוע פגיעה חמורה בנאשם.
- ג. בשלב השלישי יבחן בית המשפט האם ניתן לרפא את הפגמים שנתגלו באמצעים מתונים ומדתיים יותר מביטול כתב האישום, כגון התחשבות בפגמים שנפלו בעת גזירת עונשו של הנאשם, או בעת קביעת משקלן של הראיות.
14. בשנת 2007 עוגנה טענת ההגנה מן הצדק בסעיף 149((10 לחסד"פ, בו נקבע כי ניתן להעלות טענת הגנה מקדמית לביטול כתב האישום במידה ו"הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה לעקרונות של צדק והגנות משפטית".

15. לכאורה ניתן היה להבין מלשון החוק שנוכח התיקון לחוק, נעשתה הרחבה לשימוש שייעשה בדוקטרינת ההגנה מן הצדק, אך גם לאחר תיקון החוק המשיך בית המשפט לציין כי הדוקטרינה עודנה שמורה למקרים חריגים במיוחד, ואין לעשות בה שימוש כדבר שבשגרה (ראו: ע"פ 2375/12 ע"פ עמי מזרחי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (6.8.13)).
16. כאמור, בפסיקה נקבע כי ניתן לקבל בקשות לביטול כתב אישום, וזאת במקרים בהם הגשת כתב האישום, או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה לעקרונות של צדק והגינות משפטית. המדובר במקרים חריגים ביותר, קיצוניים במהותם, אשר יובילו להכרעות דומות.
17. לאחר עיון בטיעוני הצדדים, ובתמצית חומרי החקירה שהוגשו לעיוני-ראיתי לדחות את הבקשה, להלן נימוקיי:
18. עיון בתמצית חומרי החקירה מלמד, כי בכל הנוגע לשלב השני באירוע, (החל מהגעת כלי הרכב למחסום), הנאשם יצא מרכבו עם אקדח גז, ניגש לרכב האחר והצמידו לנהג הרכב האחר. הנאשם מסר בחקירתו- כי עשה שימוש באקדח לשם הגנה עצמית, וכי נצמד לנהג ואמר לו שלא יזוז עד שהחילת מגיעה.
19. תיאור זה שאינו שנוי במחלוקת, בשים לב לטיעוני ההגנה בבקשה, אודות סמכות עיכוב ו/או טענת הגנה עצמית, אינן מתאימות לבחינה -במסגרת טענה מקדמית של סעד מן הצדק, ומקומן להיבחן במסגרת הליך של שמיעת ראיות.
20. אזכיר, כי טענה של סעד מן הצדק, בהתאם לפסיקה המנחה- שמורה למקרים בהם ניתן להצביע כי התנהגות הרשות היא שערורייתית או שיש בה משום רדיפה, דיכוי והתעמרות בנאשם. המדובר במקרים חריגים ונדירים ביותר.
21. בענייננו, זהותו של נהג הרכב האחר אכן אינה ידועה למאשימה. ייתכן, והדבר אכן נעוץ במעשה רמייה שבוצע על ידי המתלונן או מי מטעמו, כלפי משטרת ישראל. בכל הנוגע לטענה הנוספת בדבר היותם של נוסעי הרכב האחר שותפים לדבר עבירה, משום מעשה רמייה זה, הרי שגם אם אניח שיש בסיס ראיתי לטענה, אופן פעולת הנאשם באירוע, כפי המיוחס לו בכתב האישום, אינו מצוי באותו מישור מעשים, ועל כן- גם בכך אין כדי להוות נימוק שיצדיק את קבלת הטענה. לצד זאת, ובהתאם למבחן השלישי שנקבע בעניין בורוביץ הנזכר לעיל, קיימת לבית המשפט האפשרות לרפא פגם שנתגלה באמצעים מתונים ומדתיים יותר מביטול כתב האישום, כך לדוגמה, ככל וקיימים מחדלי חקירה כפי הנטען, זאת בעת קביעת משקלן של ראיות או במסגרת גזירת הדין, ככל והנאשם יורשע בעבירות שיוחסו לו.
22. אדגיש, כי במקרה זה קיים אינטרס ברור להגשת האישום, אף בנסיבות בהן זהותו של המתלונן אינה ידועה למאשימה, בשים לב לנסיבותיו של האירוע, העובדה שהוא נעשה במחסום צבאי, לעיני כל- לרבות חיילים שנכחו במקום במהלך מילוי תפקידם.
23. במצב הדברים אותו תיארתי, לא מצאתי לקבל את הבקשה, ואני מורה על דחייתה.
24. ההליך ימשך כסדרו, והנאשם ימסור תשובה לכתב האישום במועד שייקבע לדיון. המזכירות תשלח העתק ההחלטה לצדדים.
- ניתנה היום, כ"ג אייר תשפ"ה, 21 מאי 2025, בהעדר הצדדים.